

Ханієва Мілана Хасанівна
(*наук. керівник – старший викладач Масі Н. І.*)
Державний університет «Одеська політехніка», м. Одеса

ВПЛИВ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Взаємодія молодої людини із навколишнім сучасним середовищем будується сьогодні складно і суперечливо під впливом віртуальних комунікацій. З одного боку, це сприяє розвитку особистості, розширює культурне поле життя, породжує нові сенсоутворюючі центри; з іншого боку, своєрідне віртуальне життя здійснює деформуючий вплив, змінюючи спосіб мислення, менталітет, шкалу культурних норм та цінностей. Формування комунікативної культури молоді сучасності здійснюється в межах певних тенденцій, а саме:

- тенденції індивідуалізації, які полягають в розширенні спектра сценаріїв стилю життя, форм включеності у соціум за допомогою засобів масової комунікації і підключення до глобальних інформаційних анклавів через комп'ютерну мережу;
- тенденції посилення психологічної залежності в результаті тривалого блукання у віртуальному інформаційному лабіринті і, як наслідок, втрати контролю над своїми діями;
- тенденції експансії маніпулятивних практик, коли за допомогою новітніх технологій підсилюється процес маніпулювання суспільною та індивідуальною свідомістю;
- тенденції збільшення симулятивних форм презентації соціальної компетентності, коли дефіцит місця і реального часу перетворює сучасні наукові дискусії у зовсім нелогічну, неструктуровану сутність, але, водночас, є ефектна презентація образу чи ідеї [3].

Специфіка віртуальної комунікації в Інтернет-просторі відображається у вербальній свободі та креативності, що дає змогу переборювати соціально-психологічні та міжкультурні бар'єри, легко створювати нові комунікативні лінії діалогу; у демократичності, анонімності, здатності до саморозвитку; у толерантному ставленні щодо різних відхилень соціально-нормативного характеру; у соціально-рольовій універсальності ідентичності відповідно до формату Інтернет-спілкування; насамкінець, специфіка віртуальної комунікації в Інтернет-просторі знаходить своє відображення у необмеженості комунікації просторовими і тимчасовими рамками та повній незалежності віртуального спілкування від мовних і територіальних обмежень [3]. При цьому останнім часом спостерігається вже достатньо сформована тенденція: лише мала частина сучасного покоління молодих людей здатна замислитись, як правильно користуватися плодами науково-технічного прогресу. Досить чисельний суспільний прошарок підлітків та юнаків підпадає під агресивний вплив «інформаційних благ»: вони зростають байдужими, малоактивними і несамостійними.

Вочевидь, чимдалі молода людина дорослішає, перед нею виникає низка соціальних проблеми, пов'язаних із впровадженням в її життя величезного потоку інформації, яка найчастіше сприймається молодою людиною як єдино достовірні і правдива, а сам доступ до такої інформації стає найшвидшим та цілком відкритим. Розширюючи міркування в аспекті загальносуспільних поглядів в глобальному значенні, вбачається стратегічно-тактична мета прогресивної світової спільноти: розробка методів та пошук шляхів формування комунікативної культури сучасної молоді. Безумовно, сьогоденні життя та світоглядні переконання молодих людей тісно пов'язані із соціальними мережами, різноманітними інтернет-ресурсами, мобільними телефонами

та іншими технологічними нововведеннями. Міжособистісні відносини все частіше формуються не у реальному форматі, а через віртуальне спілкування. І така міжособистісна взаємодія з часом набуває величезних серйозних наслідків, а саме: онлайн-комунікації та медіа-ресурси глобально впливають на розвиток мови (з'являються нові слова та символи), впливають на формування культурних і життєвих цінностей (виникають нові напрями та принципи зображення у мистецтві й літературі), змінюється життєвий устрій всієї людської спільноти; нарешті, відбувається величезний вплив на особисте життя кожної окремої людини, особливо молоді, де є розбудова власної сім'ї із формуванням внутрішніх відносин, із збереженням певних традицій, насамкінець, з вихованням власних дітей.

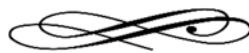
Сьогодні вже немає ніякого сенсу переконувати будь-кого в тому, що комунікаційно-інформаційні технології змінили сприйняття реального світу, викликали серйозний безлад в існуючих світоглядних концепціях, що поступово змінило ставлення до багатьох традицій і звичаїв, які нещодавно вважалися священними стовпами суспільства. Незважаючи на те, що сучасні засоби комунікації перетворили світ в «невелике село», водночас, вони, створили і величезними темпами втілюють у повсякденне життя міжособистісне відчуження, суттєво поглиблюючи проблеми історичних та традиційно-культурних розбіжностей між народами. Розширення можливостей інформаційного впливу на індивідуальну і масову свідомість задає об'єктивні передумови і для застосування певних інформаційних технологій з метою соціальної та політичної дестабілізації. Наприклад, країни, які прагнуть до світової гегемонії, постійно ведуть пошук новітніх методів ведення інформаційної війни, що дало б змогу їм посісти панівне місце в світі без використання жорстокого кровопролиття, за мінімальних втрат військової техніки та людських життів. Зазвичай, передусім саме молодь опиняється завжди на передовому «вогневому» рубежі, де сьогодні є можливість апробації, так званого «новітнього інформаційного озброєння». Достатньо згадати, що в листопаді 2013 р. студентські групи одного з київських вишів першими вийшли на площу Майдану, виказуючи свій протест діям тодішнього голови української держави; мережева спільнота зі швидкістю світла інформувала українське суспільство, а отже, і «увесь світ», про бурхливі події на Майдані; на жаль, прогресивні протести української молоді завершилися найтрагічнішими наслідками для України. Можна згадати з цього приводу й інші події: у далекому китайському Гонконгу агресивно налаштовані угруповання молодиків влаштували масові заворушення зі знищенням всього, що було на їхньому шляху; згодом чисельні прихильники і опоненти гонконгівських молодиків вели нескінченні дискусії і спекотні словесні баталії в соціальних мережах, виказуючи один одному непримиримі гасла, навмисно збуджуючи обопільну агресію, яка з часом знову вилилася у відкриті вуличні бої.

Вельми показовим прикладом впливу інформаційних технологій на формування свідомості сучасної молоді стало звернення студентів України до студентів Росії, опубліковане на Ютуб-каналі в кінці січня 2015 р.: молоді люди закликали своїх однолітків уважно вивчати інформаційні джерела, ретельно їх аналізувати, прискіпливо перевіряти інформацію, яку транслюють ЗМІ. Російські студенти у відповідь також виклали відеозвернення на простори глобальної мережі, де хлопці і дівчата називали українців та росіян братніми народами, наполегливо доводили, що немає ніяких виправдань загибелі мирних людей, а факти історичної пам'яті не можуть бути розмінною монетою цинічної політичної кон'юнктури. Такий, умовно кажучи, міжнародний діалог суспільно активної молоді обох країн точно показує, що один з найефективніших засобів впливу на формування комунікативної культури молоді є новітні інформаційні технології.

Отже, відкритість, легка доступність та різноманітність мережевих ресурсів дають змогу сьогодні дуже швидко поширювати на весь світ певні цінності, культурні та традиційні уподобання різних соціальних об'єднань; новітні інформаційні технології дають змогу залучити молоде покоління до активної громадської діяльності на благо всього людства, або, навпаки, спонукати молодих людей до руйнівних злочинних вчинків. Водночас, новітні інформаційні технології надають чисельні можливості молодій людині для самоосвіти і саморозвитку, як наслідок – можливість більш-менш самостійно формувати власні думки, міркування, світогляд; намагатися не ставати «зброєю в чужих руках», піддавшись маніпулятивним технологіям перекручування першоджерел; наполегливо виховувати в собі спроможність критичного мислення щодо корисного та шкідливого інтернет-контенту. На останок, згадаємо слова провідного соціолога сучасності Мануе Кастельса, який спеціалізується в області теорії інформаціонального (постінформаційного) суспільства: сучасні інформаційні технології можуть бути гарними чи поганими, залежно від їхнього використання, але вони є суттю продовження нас самих.

Список використаних джерел

1. Гридчин М. М. Проблемы влияния информационных технологий на молодёжь. *Власть*. 2007. № 9. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/problemu-vliyaniya-informatsionnyh-tehnologiy-na-molodezh.pdf>
2. Крапивина Л. А. Подростки в эпицентре информационной войны: старые технологии и новые методы. 2015. URL: <https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/31075/1/journ-2015-prep-20.pdf>
3. Масі Н. І. Теоретичне осмислення поняття «комунікаційна культура молоді інформаційного суспільства» (за дисертаційним дослідженням). *Аркадія*: фахове видання ВАК України з мистецтвознавства та культурології. 2015. № 3(44).
4. Таджибаев Э. Э. Формирование информационной культуры молодежи в борьбе против киберэкстремизма. *Молодой ученый*. 2017. № 20(154). URL: <https://moluch.ru/archive/154/43506/>
5. Стефанчук У. Інформаційні технології та їхній вплив на формування громадської думки в Україні. *Українська національна ідея*. 2008. № 20.
6. Федорченко С. Н. Феномен информационной империи. *Локус: люди, общество, культуры, смыслы*. 2017. № 1.

Шовдра Мар'яна Володимирівна
 (наук. керівник – канд. пед. наук Яворська Т. М.)
 Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Інформаційне суспільство є суспільством, де створення, поширення, використання інформації є ключовими процесами економічної, політичної і культурної діяльності. Основними рушійними силами розвитку інформаційного суспільства є цифрові інформаційні та комунікаційні технології, що привели до інформаційного вибуху і глибоко